

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ СТУДИЈЕ

СОЦИЈАЛНА ФАРМАЦИЈА

школска 2016/2017.

Здравствена специјализација:

СОЦИЈАЛНА ФАРМАЦИЈА

Двосеместрална настава у оквиру специјалистичких студија траје укупно 300 часова активне наставе.

НАСТАВНИЦИ:

РБ	Име и презиме	Email адреса	звање
1.	Срђан Стефановић	sstefanovic@medf.kg.ac.rs	Доцент
2.	Слободан Јанковић	slobodan.jankovic@medf.kg.ac.rs	Редовни професор
3.	Драган Миловановић	dmilovanovic13@sbb.rs	Редовни професор
4.	Весела Радоњић	vesela.radonjic@yahoo.com	Ванредни професор
5.	Сања Коцић	kocicsanja@yahoo.com	Ванредни професор
6.	Дејан Ружић Зечевић	dejana.zecevic@gmail.com	Доцент

СТРУКТУРА ПРЕДМЕТА: СОЦИЈАЛНА ФАРМАЦИЈА – 24 МЕСЕЦА

А. ДВОСЕМЕСТРАЛНА НАСТАВА – 9 МЕСЕЦИ

МОДУЛ	часова	предавања	наставник
1. Биостатистика	30	30	Доц. др Срђан Стефановић Проф. др Слободан Јанковић Проф. др Драган Миловановић
2. Социјална фармација	90	90	Проф. др Сања Коцић Проф. др Слободан Јанковић Проф. др Весела Радоњић Проф. др Драган Миловановић Доц. др Срђан Стефановић Доц. др Дејана Ружић Зечевић
3. Јавно здравље, етика и права пацијената	30	30	Проф. др Сања Коцић Проф. др Весела Радоњић Доц. др Срђан Стефановић
4. Управљање лековима у здравству	30	30	Проф. др Слободан Јанковић Доц. др Срђан Стефановић Проф. др Драган Миловановић
5. Фармацеутско законодавство	30	30	Доц. др Срђан Стефановић Проф. др Весела Радоњић Доц. др Дејана Ружић Зечевић
6. Фармакоепидемиологија и исходи	60	60	Проф. др Драган Миловановић Проф. др Проф. др Весела Радоњић Проф. др Слободан Јанковић Доц. др Срђан Стефановић Доц. др Дејана Ружић Зечевић
Σ	270	270	/

Б. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ СТАЖ – 12 МЕСЕЦИ

МОДУЛ	ТРАЈАЊЕ СТАЖА
1. Комуникација у фармацији	2 месеца
2. Пацијент и лекови	2 месеца
3. Фармацеутска пракса и промоција здравља (социјални маркетинг)	2 месеца
4. Квалитет фармцеутске здравствене услуге	2 месеца
5. Рационална употреба лекова	2 месеца
6. Фармакоекономија и исходи	2 месеца
Σ	12 месеци

В. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ РАД – 3 МЕСЕЦА

ЛИТЕРАТУРА:

НАЗИВ УЦБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Designing clinical research 3rd ed.	Hulley SB, Cummings SR, Browner WS, Grady DG, Newman TB.	Lippincott Williams and Wilkins; 2007.
Dizajn istraživanja	Slobodan Janković	Kragujevac: MEDRAT; 2016.
Социјална медицина: уџбеник за редовну и постдипломску наставу	Драгољуб Ђокић	Медицински факултет Крагујевац; 2007.
Basics of Public Health = [Socijalna medicina]	Предраг Довијанић и сарадници	ЕЛИТ МЕДИКА, 2002.
Pharmacy Law and Practice: Fourth Edition	Jonathan Merrills and Jonathan Fisher	Elsevier Science; 2006.
Global Pharmaceutical Marketing: A Practical Guide to Codes and Compliance	Judith Grice	Macmillan Distribution; 2007.
Textbook of Pharmacoepidemiology 2nd ed.	Strom BL, et al.	Indianapolis: Wiley; 2013.
Essentials of Pharmacoeconomics 1st ed	Rascati KL	Philadelphia: Wolters Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins; 2009.
Pharmacovigilance	Ronald D. Mann Elizabeth B. Andrews	John Wiley & Sons Ltd, The Atrium, Southern Gate, Chichester; 2007.
Фармакотерапијски водич 5	Угрешић Ненад, уредник	Агенција за лекове и медицинска средства Србије; 2011.
Стандарди добре апотекарске праксе	Фармацеутска комора Србије	Академска мрежа – линк: http://www.farmkom.rs/no_access/download/ebiblioteka/sluzbena_akta/DAP.pdf
Закон о здравственој заштити Републике Србије Закон о изменама и допунама закона о здравственој заштити Републике Србије	Влада Републике Србије	Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010 и 119-12
Закон о лековима и медицинским средствима Републике Србије	Влада Републике Србије	Службени гласник Републике Србије бр. 30/2010
Закон о здравственом осигурању Републике Србије. Закон о изменама и допунама Закона о здравственом осигурању Републике Србије	Влада Републике Србије	Службени гласник Републике Србије бр. 109/2005 и 119-12
Закон о коморама здравствених радника Републике Србије. Закон о допунама Закона о коморама здравствених радника Републике Србије	Влада Републике Србије	Службени гласник Републике Србије бр. 107/2005 и 99/2010
Закон о јавном здрављу Републике Србије	Влада Републике Србије	Службени гласник Републике Србије бр. 72/2009
Закон о правима пацијената Републике Србије	Влада Републике Србије	Службени гласник Републике Србије бр. 45-13
Закон о јавним набавкама Републике Србије	Влада Републике Србије	Службени гласник Републике Србије бр. 124-12
ЕУ директиве, закони, правилници и одлуке који регулишу област лекова и медицинских средстава	Европски парламент и Европски Савет	Академска мрежа – линк: http://ec.europa.eu/health/documents/eudralex/in dex_en.htm
ICH Quality, Efficacy, Safety, and Multidisciplinary Guidelines	International Conference on Harmonisation of Technical Requirements for Registration of Pharmaceuticals for Human Use	Академска мрежа – линк: http://www.ich.org/products/guidelines.html

*Изводи предавања биће доступни на званичној интернет страници Факултета медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу

Трајање специјализације: 24 месеца

Сврха: Сврха специјализације из области социјалне фармације је побољшање знања и вештина дипломираних фармацеута/магистара фармације и дипломираних фармацеута-медицинских биохемичара/магистара фармације-медицинских биохемичара који су у рутинском практичном раду у болничким или ванболничким условима усмерени на разне активности и делатности којима се бави социјална фармација.

Циљ: Циљ специјализације из социјалне фармације је формирање стручњака са специјалистичким знањима и искуством у областима које изучава социјална фармација, фармацеутска пракса, фармакоепидемиологија, здравствена етика и фармацеутско законодавство, као и савладавање одговарајућих вештина из сваке поједине области.

Потреба: Потреба за оваквим оспособљавањем фармацеута настала је као последица брзог и снажног техничког и технолошког развоја фармацеутске индустрије са последичним порастом броја регистрованих лекова у промету, унапређем принципа њихове ефикасне, безбедне и исплативе примене у складу са начелима медицине засноване на доказима, важећим законским и етичким прописима, као и напретком научне мисли и достигнућима у овој области.

Садржај: Специјализација из социјалне фармације изводи се у току две године, односно 24 месеца и обухвата теоријску и практичну наставу, специјалистички стаж и израду и одбрану специјалистичког рада. Обухвата теоријска и практична знања из разних области социјалне фармације. Програм специјализације предвиђа упознавање са свим аспектима социјалне фармације у светлу најновијих научних ставова, законских и етичких прописа, као и смерница добре праксе.

Облици наставе: У оквиру програма специјализације из социјалне фармације настава ће бити реализована путем теоријске двосеместралне наставе, односно консултативних програмских предавања у случају малог броја полазника (кандидата) у складу са законом, практичне наставе у виду обављања обавезног стажа у референтним установама, самосталног рада кандидата кроз израду семинарских радова, учешће у радионицама, решавање задатих проблема, анализу случајева из праксе, коришћење стручне литературе и Интернета, итд, и израде и одбране истраживачког или библиографског завршног рада. Све предвиђене облике наставе кандидат ће похађати под руководством и контролом именованих ментора.

Улоге и обавезе кандидата:

- Здравствену специјализацију из области социјалне фармације могу уписати кандидати – дипломирани фармацеути/магистри фармације и дипломирани фармацеути-медицински биохемичари/магистри фармације-медицински биохемичари којима је одобрена специјализација од стране надлежног Министарства Здравља;
- Узимање упута за кружење у Служби за субспецијалистичке студије;
- Присуство теоријској двосеместралној настави или присуство консултативним предавањима према плану и програму специјализације из области социјалне фармације;
- Присуство практичној настави / практичном раду према предвиђеном програму у референтним установама;
- Израда семинарских радова, учешће у радионицама, решавање задатих проблема, анализа случајева из праксе, коришћење стручне литературе и Интернета, итд;
- Полагање завршног специјалистичког испита из социјалне фармације;
- Израда и одбрана завршног специјалистичког рада из социјалне фармације.

Улоге и обавезе ментора:

- Умеравање кандидата током теоријске и практичне наставе, организација консултативне наставе;
- Процена стечених теоријских и практичних знања, провера стручних вештина кроз оцењивање самосталног рада студената (семинарских радова учешћа у радионицама, решавања задатих проблема, анализе случајева из праксе, коришћења стручне литературе и Интернета, итд.);
- Стручна помоћ око одабира теме и израде завршног специјалистичког рада из социјалне фармације.

Теоријска настава – 9 месеци:

Теоријска настава (двосеместрална или консултативна предавања) на специјализацији из социјалне фармације обухвата следеће тематске јединице, распоређене у шест модула:

МОДУЛ 1: БИОСТАТИСТИКА – 30 часова

- Популационе анализе. Дескриптивне студије. Клиничке студије (рандомизирани и нерандомизирани студије);
- Евалуација истраживачких метода. Одређивање непрецизности. Одређивање нетачности. Степен несигурности. Процена интерференција. Поређење метода.
- Осигурање квалитета и контрола квалитета. Основне операције у статистичком систему квалитета.

МОДУЛ 2: СОЦИЈАЛНА ФАРМАЦИЈА – 90 часова

- Увод у социјалну фармацију. Друштво, здравље и човек. Јавно здравље и социјална фармација. Детерминанте здравља и стилови живота.
- Квалитет живота повезан са здрављем и његова процена. Процена здравља становништва и фактора повезаних са здрављем. Однос болесника према болести.
- Комуникације у фармацији и друштву. Бихејвиорални концепти фармације и друштва. Лек – пацијент – фармацеут. Лекови и друштво.
- Фармацеутска индустрија и здравство. Тржишта у здравству. Систем здравствене заштите. Здравствена заштита према нивоима превенције и за посебне популационе групе (жене и деца, радно-активно становништво, геријатријска популација, сиромашни, избегло становништво, људи који живе са инвалидитетом).
- Здравствена заштита заснована на доказима. Фармацеутска пракса. Исходи у фармацеутској делатности.
- Здравствене технологије и оцене подобности здравствених технологија. Здравствена економија и квалитет живота повезан са здрављем.

МОДУЛ 3: ЈАВНО ЗДРАВЉЕ, ЕТИКА И ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА – 30 часова

- Здравствени, привредни и друштвени аспект фармацеутске делатности. Концепт здравља и болести. Промоција здравља (социјални маркетинг).
- Грешке у фармацији – морална и кривична одговорност фармацеута. Етичко расуђивање у поштовању моралних вредности и права пацијената. Непридржавање кодификованих начела. Улога људских права у јавном здрављу. Етички кодекс јавног здравља.
- Генерални директорат Комисије за здравље и заштиту потрошача при Европској унији. Права и обавезе из здравствене заштите и здравственог осигурања даваоца здравствених услуга, корисника и треће стране.

МОДУЛ 4: УПРАВЉАЊЕ ЛЕКОВИМА У ЗДРАВСТВУ – 30 часова

1. Политика лекова. Есенцијална листа лекова. Клинички водичи, терапијски протоколи.
2. Јавне набавке у здравству. Планирање, имплементација и мониторинг употребе лекова. Здравствени, друштвени и економски аспекти и исходи употребе лекова у популацијама, институцијама, друштву и код пацијента. Фармакоекономске евалуације.
3. Уговарање са Фондовима здравственог осигурања. Услуге у фармацеутском здравственом систему. Обезбеђење квалитета фармацеутских здравствених услуга.

МОДУЛ 5: ФАРМАЦЕУТСКО ЗАКОНОДАВСТВО – 30 часова

- Национална здравствена политика и регулатива у здравству (закон о лековима и медицинским средствима, закон о здравственој заштити, здравственом осигурању, здравственим коморама).
- Фармацеутска регулатива (национална подзаконска акта и струковна правила).
- Фармацеутско законодавство у Европској унији и процеси хармонизације. Међународна регулатива о лековима – основне смернице.

МОДУЛ 6: ФАРМАКОЕПИДЕМИОЛОГИЈА И ИСХОДИ – 60 часова

12. Рационална употреба лекова. Основни принципи фармакоепидемиолошких метода сакупљања, обраде и анализе података везаних за употребу лекова и медицинских производа (рационално прописивање лекова, учесталост прописивања лекова и исход лечења).
13. Методе детекције нежељених и корисних ефеката лекова, укључујући спонтано извештавање, ad hoc епидемиолошке студије и коришћење база података.
14. Дизајн студија.
15. Студије пресека, опсервационе студије (кохортне студије и студије случај-контрола) и клиничке студије. Студије употребе лекова.
16. Спонтано пријављивање нежељених ефеката. Пристрасност. Клинички, социјални и економски исходи употребе лекова.

Након обављене наставе из сваког модула, студент је у обавези да самостално изради и достави Шефу катедре семинарски рад који ће се бавити проблематиком обрађиваном у току наставе из модула. Тему семинарског рада одређују предметни наставници који изводе наставу по модулима. Теме за сваки модул биће истакнуте на сајту факултета и огласној табли пре почетка двосеместралне или консултативне наставе. Рок за доставу семинарског рада је 7 дана од завршетка сваког модула. Услов за полагање завршног специјалистичког испита је претходно позитивно оцењен сваки од 6 семинарских радова из појединих области.

Практична настава (специјалистички стаж) – 12 месеци

Методе практичне наставе укључују активне анализе примера из праксе, учешће у развојним пројектима праксе и анализе фармацеутског здравственог система. Специјалистички стаж се обавља у установама које су одређене као наставне базе и испуњавају услове (опрема и кадар). Установе за обављање стажа су: јавне апотеке које имају центар за информације о лековима, болничке апотеке при клиничким центрима (служба јавних набавки), Регионални завод/институт за јавно здравље и Републички институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић – Батут”, Републички фонд за здравствено осигурање и његове филијале.

Практична настава биће организована током 12 месеци и обухватиће следећих шест обавезних подручја рада под руководством именованог ментора, у трајању од по два месеца:

1. Комуникација у фармацији;
2. Пацијент и лекови;
3. Фармацеутска пракса и промоција здравља (социјални маркетинг);
4. Квалитет фармацеутске здравствене услуге;
5. Рационална употреба лекова;
6. Фармакоекономија и исходи.

Кандидат је у обавези да за сваку област рада коју заврши добије потписе од ментора као доказ да је практична настава из одређене области изведена. Кандидат може добити потпис уколико је испунио најмање 80% обавеза из одређене области рада.

Специјалистички рад – 3 месеца

Пројекат израде специјалистичког рада припрема специјализант у договору са ментором. Специјалистички рад је у писаној форми и може бити истраживачко-развојни или библиографски.

Проходност: Специјализација из области социјалне фармације је у најширем смислу интердисциплинарни приступ у организацији и функционисању фармацеутске здравствене делатности, те у том смислу подразумева како рад појединца, тако веома често и тимски рад. Она промовише софистицирано, свеобухватно размишљање у разним областима рутинске фармацеутске праксе којима се бави социјална фармација.

Исход: Похађањем програма специјализације из области социјалне фармације кандидат се оспособљава за самостални рад у пракси који се тиче свих аспеката утицаја лекова на савременог човека као појединца и друштво у целини.

Стечено звање: Специјалиста социјалне фармације

НАЧИН ПОЛАГАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ ИСПИТА:

I. Специјалистички испит из области социјалне фармације се састоји из два дела: **теста и усменог дела испита.**

- Услов да кандидат пријави специјалистички испит је да претходно има позитивно оцењене све семинарске радове предвиђене планом и програмом специјализације.
- Тест обухвата све области и садржи 20 питања од којих сваки испитивач припрема банку питања из поменутих области. Председник комисије врши избор питања и саставља тест недељу дана пре полагања теста.
- Услов за полагање усменог дела испита је претходно положени тест. Кандидат је положио тест уколико оствари више од 60% поена или минимум 12 поена.
- Усмени део испита реализује трочлана комисија. Састоји се из усмене одбране три питања која се извлаче на почетку испита.

II. Пријава и одбрана завршног специјалистичког рада из социјалне фармације:

- Тема завршног рада специјализације из области социјална фармација бира се у договору са ментором и пријављује у служби за специјалистичку наставу на Факултету медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу, уз сагласност Шефа катедре.
- Кандидат стиче право да Већу за специјалистичку наставу преда на оцену завршни рад специјализације из социјалне фармације, уз сагласност ментора, а после положеног усменог испита и овереног последњег семестра наставе, у року од шест месеци од овере последњег семестра.
- Кандидат предаје Служби за специјалистичку наставу:
 - Индекс;
 - Образац молбе за одређивање Комисије за оцену рада (који потписују ментор и Шеф Катедре);
 - Завршен **неукоричени** рад у 4 (уколико има именованог само ментора) односно 6 примерака (уколико има именованог ментора и коментора). Сваки одштампани примерак рада мора бити потписан од стране ментора (и коментора ако је именован). Назив рада мора да гласи онако како је Одлуком Већа одобрено.
- Упутства за попуњавање упитника за пријаву теме завршног рада уже специјализације:
 - Назив рада не сме да садржи скраћенице већ се наводе пуни називи.
 - Назив рада мора да буде прецизан и концизан и да одражава оно што ће се у раду обрађивати.
 - Образложење предлога теме дати најконцизније и нагласити значај израде рада.
 - Циљ рада дати сажето у једној или пар реченица.
 - Податке из литературе навести кроз текст у коме треба изнети најважније податке о досадашњим истраживањима.
 - Најконцизније навести значај предложене теме.
 - У методологији навести која врста студије се ради уз обавезно навођење колика је величина узорка (број испитаника у испитиваној и контролној групи). Навести методе испитивања, а ако се ради о студији праћења, дужину праћења.
 - Навести које ће методе дескриптивне и нарочито аналитичке статистике бити коришћене.

- Ментор рада може бити наставник факултета медицинских наука, универзитета у Крагујевцу са најмање 3 коауторска рада објављена у часописима са СЦИ листе (категорије M21, M22, M23), или са најмање 3 рада у којима је први аутор, а који су објављени у часопису категорије M24, признатог од стране Министарства за образовање и науку за одређену годину (видети КоБСОН). Ментор прилаже списак тражених референци на посебном папиру (Шефу катедре и Већу специјалистичких студија).
 - Оригинална истраживања морају имати сагласност Етичког комитета за хумане студије матичне установе у којој се истраживање спроводи.
 - Сви упитници се морају попунити у електронској форми и бити прихваћени од стране одговарајуће катедре што потврђује шеф катедре својим потписом (упитник се може наћи на званичној интернет страници Факултета медицинских наука).
- На седници Већа за специјалистичку наставу именује се најмање трочлана Комисија за оцену завршеног рада коју чине наставници ангажовани на студијском програму, изузев ментора. Члановима Комисије, ментору (и коментору, ако је именован) Служба за специјалистичку наставу доставља:
- Примерак неукориченог рада;
 - Одлуку којом је именована трочлана Комисија;
- Извештај Комисије потписују сви именовани чланови Комисије.

- Позитиван извештај кандидат предаје Служби за специјалистичку наставу у три примерка **заједно са свим укориченим радовима** (4 или 6 примерака). Веће за специјалистичку наставу усваја позитиван извештај, одобрава јавну одбрану и именује Комисију за одбрану (углавном у истом саставу).

Комисија за полагање специјалистичког испита из гране медицине Социјална фармација, у саставу:

1. **доц. др Срђан Стефановић**, доцент Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Клиничка фармација, председник
2. **проф. др Слободан Јанковић**, редовни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за уже научне области Фармакологија и токсикологија и Клиничка фармакологија, члан
3. **проф. др Драган Миловановић**, редовни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Фармакологија и токсикологија, члан

Резервни члан:

проф. др Весела Радоњић, ванредни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Клиничка фармакологија.

А. Начин заказивања јавне одбране завршног рада специјализације из социјалне фармације:

- После седнице Већа за специјалистичку наставу на којој је усвојен позитиван извештај Комисије за оцену рада, кандидат заказује јавну одбрану у договору са члановима именоване Комисије.
- Рад уже специјализације јавно се брани на Факултету медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу уз обавезно присуство публике.
- На јавној одбрани морају бити присутни сви чланови Комисије. После излагања кандидата, чланови Комисије кандидату постављају питања. После одбране рада комисија сачињава записник, који потписују сви чланови Комисије

Специјалистички испит и колоквијуми се пријављују у постдипломској служби на Факултету од 25. до 30. у месецу за следећи месец у коме се планира полагање испита до 10. у месецу.

Заказивање јавне одбране:

1. У договору са члановима Комисије, кандидат у Служби за последипломску наставу резервише салу најмање 7 дана пре договореног термина;
2. Кандидат доноси кратку биографију;
3. Уплата за одбрану рада мора бити извршена до дана када се одржава јавна одбрана
4. Са референтом задуженом за салу и опрему у сали договара неопходне детаље како би презентација била адекватна.

Упутство за техничку обраду завршног рада специјализације из области социјална фармација:

1. Формат тезе је 21x 29,7 cm = А4;
2. Повез тврди (рад се коричи после позитивне оцене рада и предаје Служби уз потписан извештај Комисије);
3. На првој страници исписује се исти текст као и на корицама (насловна страна);
4. На следећој страници факултативно се уписује посвета или захвалница;
5. Рад мора имати: садржај према поглављима, увод, циљ, методе и материјал (испитаници – узорак), резултате, дискусију, закључак, списак цитиране литературе;
6. СПИСАК СКРАЋЕНИЦА КОРИШЋЕНИХ У ТЕКСТУ – на крају тезе;
7. Попис прилога (нпр: упитници, посебне методе коришћене за израду тезе и сл.)
8. Сlike, графиконе и табеле нумерисати и уз њих написати шта представљају, а ако су узете из литературе уз њих тачно написати одакле су узете.

Оцењивање завршног специјалистичког рада из области социјална фармација:

Комисија оцењује квалитет завршног дипломског рада узимајући у обзир следеће критеријуме:

- 1.) Иновативни карактер теме;
- 2.) Квалитет и обухват претраге литературе;
- 3.) Исправност методологије истраживања;
- 4.) Јасан и сажет приказ резултата истраживања;
- 5.) Дискусија је логична и даје адекватно објашњење својих резултата у светлу резултата других студија;
- 6.) Квалитет стила и језика;
- 7.) Квалитет техничке обраде текста.

РАСПОРЕД ТЕОРИЈСКЕ НАСТАВЕ

Датум/време и место одржавања	Модул - Тематска јединица	Број часова	Наставник
	1. БИОСТАТИСТИКА		
	1. Популационе анализе. Дескриптивне студије. Клиничке студије (рандомизирани и нерандомизирани студије)	10	Доц. др Срђан Стефановић
	2. Евалуација истраживачких метода. Одређивање непрецизности. Одређивање нетачности. Степен несигурности. Процена интерференција. Поређење метода.	10	Проф. др Слободан Јанковић
	3. Осигурање квалитета и контрола квалитета. Основне операције у статистичком систему квалитета.	10	Проф. др Драган Миловановић
2. СОЦИЈАЛНА ФАРМАЦИЈА			
	4. Увод у социјалну фармацију. Друштво, здравље и човек. Јавно здравље и социјална фармација. Детерминанте здравља и стилови живота.	15	Проф. др Сања Коцић
	5. Квалитет живота повезан са здрављем и његова процена. Процена здравља становништва и фактора повезаних са здрављем. Однос болесника према болести.	15	Проф. др Слободан Јанковић
	6. Комуникације у фармацији и друштву. Бихејвиорални концепти фармације и друштва. Лек – пацијент – фармацеут. Лекови и друштво.	15	Проф. др Весела Радоњић
	7. Фармацеутска индустрија и здравство. Тржишта у здравству. Систем здравствене заштите. Здравствена заштита према нивоима превенције и за посебне популационе групе (жене и деца, радно-активно становништво, геријатријска популација, сиромашни, избегло становништво, људи који живе са инвалидитетом).	15	Проф. др Драган Миловановић
	8. Здравствена заштита заснована на доказима. Фармацеутска пракса. Исходи у фармацеутској делатности.	15	Доц. др Срђан Стефановић
	9. Здравствене технологије и оцене подобности здравствених технологија. Здравствена економија и квалитет живота повезан са здрављем.	15	Доц. др Дејана Ружић Зечевић
3. ЈАВНО ЗДРАВЉЕ, ЕТИКА И ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА			
	10. Здравствени, привредни и друштвени аспект фармацеутске делатности. Концепт здравља и болести. Промоција здравља (социјални маркетинг).	10	Проф. др Сања Коцић
	11. Грешке у фармацији – морална и кривична одговорност фармацеута. Етичко расуђивање у поштовању моралних вредности и права пацијената. Непридржавање кодификованих начела. Улога људских права у јавном здрављу. Етички кодекс јавног здравља.	10	Проф. др Весела Радоњић
	12. Генерални директорат Комисије за здравље и заштиту потрошача при Европској унији. Права и обавезе из здравствене заштите и здравственог осигурања даваоца здравствених услуга, корисника и треће стране.	10	Доц. др Срђан Стефановић

4. УПРАВЉАЊЕ ЛЕКОВИМА У ЗДРАВСТВУ			
	13. Политика лекова. Есенцијална листа лекова. Клинички водичи, терапијски протоколи.	10	Проф. др Слободан Јанковић
	14. Јавне набавке у здравству. Планирање, имплементација и мониторинг употребе лекова. Здравствени, друштвени и економски аспекти и исходи употребе лекова у популацијама, институцијама, друштву и код пацијента. Фармакоекономске евалуације.	10	Доц. др Срђан Стефановић
	15. Уговарање са Фондовима здравственог осигурања. Услуге у фармацеутском здравственом систему. Обезбеђење квалитета фармацеутских здравствених услуга.	10	Проф. др Драган Миловановић
5. ФАРМАЦЕУТСКО ЗАКОНОДАВСТВО			
	16. Национална здравствена политика и регулатива у здравству (закон о лековима и медицинским средствима, закон о здравственој заштити, здравственом осигурању, здравственим коморама).	10	Доц. др Срђан Стефановић
	17. Фармацеутска регулатива (национална подзаконска акта и струковна правила).	10	Проф. др Весела Радоњић
	18. Фармацеутско законодавство у Европској унији и процеси хармонизације. Међународна регулатива о лековима – основне смернице.	10	Доц. др Дејана Ружић Зечевић
6. ФАРМАКОЕПИДЕМИОЛОГИЈА И ИСХОДИ			
	19. Рационална употреба лекова. Основни принципи фармакоепидемиолошких метода сакупљања, обраде и анализе података везаних за употребу лекова и медицинских производа (рационално прописивање лекова, учесталост прописивања лекова и исход лечења).	12	Проф. др Драган Миловановић
	20. Методе детекције нежељених и корисних ефеката лекова, укључујући спонтано извештавање, ad hoc епидемиолошке студије и коришћење база података.	12	Проф. др Весела Радоњић
	21. Дизајн студија.	12	Проф. др Слободан Јанковић
	22. Студије пресека, опсервационе студије (кохортне студије и студије случај-контрола) и клиничке студије. Студије употребе лекова.	12	Доц. др Срђан Стефановић
	23. Спонтано пријављивање нежељених ефеката. Пристрасност. Клинички, социјални и економски исходи употребе лекова.		Доц. др Дејана Ружић Зечевић
УКУПНО		270	

Почетак предавања:

Завршетак предавања:

ПИТАЊА ЗА УСМЕНИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ИСПИТ

БИОСТАТИСТИКА

1. Дескриптивне студије
2. Популационе анализе
3. Клиничке студије
4. Евалуација истраживачких метода
5. Одређивање непрецизности. Одређивање нетачности. Степен несигурности
6. Процена интерференција. Поређење метода
7. Обезбеђивање контроле квалитета
8. Основне операције у статистичком систему квалитета.

СОЦИЈАЛНА ФАРМАЦИЈА

1. Друштво, здравље и човек. Јавно здравље и социјална фармација.
2. Детерминанте здравља и стилови живота.
3. Квалитет живота повезан са здрављем и његова процена.
4. Процена здравља становништва и фактора повезаних са здрављем.
5. Однос болесника према болести.
6. Комуникације у фармацији и друштву.
7. Бихејвиорални концепти фармације и друштва.
8. Лек – пацијент – фармацеут.
9. Лекови и друштво.
10. Фармацеутска индустрија и здравство.
11. Тржишта у здравству.
12. Систем здравствене заштите.
13. Здравствена заштита према нивоима превенције и за посебне популационе групе (жене и деца, радно-активно становништво, геријатријска популација, сиромашни, избегло становништво, људи који живе са инвалидитетом).
14. Здравствена заштита заснована на доказима.
15. Фармацеутска пракса.
16. Исходи у фармацеутској делатности.
17. Здравствене технологије и оцене подобности здравствених технологија.
18. Здравствена економија и квалитет живота повезан са здрављем.

ЈАВНО ЗДРАВЉЕ, ЕТИКА И ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА

1. Здравствени, привредни и друштвени аспект фармацеутске делатности.
2. Концепт здравља и болести.
3. Промоција здравља (социјални маркетинг).
4. Грешке у фармацији – морална и кривична одговорност фармацеута.
5. Етичко расуђивање у поштовању моралних вредности и права пацијената.
6. Непридржавање кодификованих начела.
7. Улога људских права у јавном здрављу. Етички кодекс јавног здравља.
8. Генерални директорат Комисије за здравље и заштиту потрошача при Европској унији.
9. Права и обавезе из здравствене заштите и здравственог осигурања даваоца здравствених услуга, корисника и треће стране.

УПРАВЉАЊЕ ЛЕКОВИМА У ЗДРАВСТВУ

1. Политика употребе лекова.
2. Есенцијална листа лекова. Клинички водичи, терапијски протоколи.
3. Јавне набавке у здравству.
4. Планирање, имплементација и мониторинг употребе лекова.
5. Здравствени, друштвени и економски аспекти и исходи употребе лекова у популацијама, институцијама, друштву и код пацијента.
6. Фармакоекономске евалуације.
7. Уговарање са Фондовима здравственог осигурања. Услуге у фармацеутском здравственом систему.
8. Обезбеђење квалитета фармацеутских здравствених услуга.

ФАРМАЦЕУТСКО ЗАКОНОДАВСТВО

1. Национална здравствена политика и законска регулатива у здравству (закон о лековима и медицинским средствима, закон о здравственој заштити, здравственом осигурању, здравственим коморама).
2. Фармацеутска регулатива (национална подзаконска акта и струковна правила).
3. Фармацеутско законодавство у Европској унији и процеси хармонизације.
4. Међународна регулатива о лековима – основне смернице.

ФАРМАКОЕПИДЕМИОЛОГИЈА И ИСХОДИ

1. Рационална употреба лекова.
2. Основни принципи фармакоепидемиолошких метода сакупљања, обраде и анализе података везаних за употребу лекова и медицинских производа (рационално прописивање лекова, учесталост прописивања лекова и исход лечења).
3. Методе детекције нежељених и корисних ефеката лекова, укључујући спонтано извештавање, *ad hoc* епидемиолошке студије и коришћење база података.
4. Дизајн студија.
5. Студије пресека, опсервационе студије (кохортне студије и студије случај-контрола) и клиничке студије.
6. Студије употребе лекова.
7. Спонтано пријављивање нежељених ефеката.
8. Пристрасност (*bias*).
9. Клинички, социјални и економски исходи употребе лекова.